

**LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN HIGHER EDUCATION
INSTITUTIONS BASED ON DISTANCE FORM OF EDUCATION
ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ
ІНОЗЕМНИХ МОВ**

Yeni I. S. / Єні І. С.

teach. assist. / асист. викл.

ORCID: 0000-0003-2889-4627

Parnus K. I. / Парнус К. І.

teach. assist. / асист. викл.

ORCID: 0000-0003-1811-0980

State University Zhytomyr Politechnic, Zhytomyr, Chudnivska St, 103, 10005

Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, Чуднівська 103, 10005

Abstract. *Nowadays, new computer technologies have a significant impact on education. The roles of teachers and students are changing, the share of self-learning is increasing, and "lifelong education" is shifting to "lifelong education". Computer technologies are already being actively introduced into the educational process, in particular the teaching of foreign languages, in many educational institutions.*

The article presents the main advantages of distance learning, taking into account the conditions of today. However, despite the indisputable advantages of the latest computer technologies, distance learning must be based on a developed system of foreign language teaching methods. A large list of challenges and time-consuming work appears in front of education seekers and teachers. Mastering the latest technologies and ultimately teaching a foreign language in conditions of a pandemic and forced isolation is an integral part of modern education. The main issues of ensuring the possibility of practical language learning using types of synchronous or asynchronous interaction in the conditions of distance learning were identified and the development of communicative competences supported by computer technologies was analyzed. A combination of network hypertext capabilities and a system of learning methods is considered the most useful for language acquisition.

Keywords: *computer technologies, foreign language, foreign language acquisition, learning technologies, distance education, distance learning system, online environment, professional training.*

Нещодавні суспільні зміни засвідчили неминучість інформаційної ери, яка характеризується безпрецедентним оперуванням даними. Інформаційно-комунікаційні технології є невід'ємною частиною сучасного суспільства. Все більше даних діджиталізується, і близько 90% усієї доступної інформації зберігається в цифровому вигляді у комп'ютерних мережах. Розвиток нових методів отримання інформації стає все більш і більш масштабним, і нові методи спілкування мають великий вплив на галузь освіти.

Одним із завдань сучасних систем мовної освіти є надання кожному відкритого доступу до освіти протягом усього життя з урахуванням власних інтересів, здібностей і потреб. В даний час, в епоху бурхливого розвитку комп'ютерних технологій, а також у зв'язку з останнім поширенням пандемій та військових подій, використання дистанційного навчання для вивчення мови стає все більш популярним [4]. Деякі дослідники та викладачі вищих навчальних закладів вважають, що перехід на комп'ютерні системи навчання мов значно підвищить ефективність професійної підготовки у вищих навчальних закладах.

Варто зазначити, що результати дистанційного навчання такі ж хороші або й навіть кращі, ніж ті, які учні отримують у традиційних аудиторіях.

Мета статті. Стаття спрямована на загальний аналіз сучасного стану засобів системи дистанційного навчання для оволодіння мовою та розглядає принципові підходи до вибору освітнього контенту, що підходить для професійної мовної підготовки.

Розглядаючи суспільний розвиток як зміну стадій, прихильники теорії інформаційного суспільства пов'язують його з домінуванням комп'ютерних технологій після оволодіння другою мовою. Дистанційне навчання іноземних мов привернула увагу вчених [3] насамперед у відповідь на вимоги більшої гнучкості розкладу, не обмеженого часом та місцем [1].

В даний час питання дистанційного навчання набувають все більшої актуальності. Людям потрібна гнучкіша система вищої освіти, що дозволяє здобувати основну або додаткову освіту без відриву від основної діяльності, а також забезпечує рівні можливості для всіх. При цьому дедалі очевиднішою стає необхідність створення умов для безперервної освіти та навчання, збільшення часу пристосування до вимог ринку.

Завдання ефективної організації навчального процесу для успішного вивчення мови в умовах практично самостійної освітньої діяльності, спричиненої рядом факторів та ізоляцією сил, ускладнюється. Особливості навчання іноземної мови полягають у тому, що метою навчання є не так отримання знань про сам предмет (мовна компетенція), скільки розвиток певних умінь і навичок різної комунікативної діяльності (комунікативна компетенція). До них належать уміння осмислювати текст іноземною мовою, розуміти співрозмовника, висловлювати свої думки в усній чи письмовій формі. З огляду на комунікативну специфіку іншомовного предмета дистанційне навчання, що використовується для теоретичних дисциплін лекційного типу, неможливо застосувати до викладання мов. У зв'язку з цим пошук оптимальних дистанційних методів та прийомів навчання іноземної мови є складним завданням.

Трансформація підходу до оволодіння мовою стала можливою на основі розвитку комп'ютерних технологій, що є ключем до модернізації освіти. У ряді країн комп'ютерні технології розглядаються як ключовий компонент підвищення якості освіти за рахунок зміни навчальних планів, навчання новим практичним навичкам та різноманітності змісту дисциплін. По-перше, комп'ютерні комунікаційні технології переважно використовувалися полегшення доступу до освіти для різних соціальних груп, поліпшення процесу самонавчання, і навіть задоволення особливих потреб різних категорій учнів [1].

Сучасна тенденція до комп'ютеризації у суспільстві охоплює і систему освіти, що найчастіше відбувається як ініціатива навчальних закладів, професійно-педагогічних спільнот та окремих педагогів і лише потім реалізується у вигляді різноманітних директивних документів [1]. Проте цілком очевидно, що єдиної політики впровадження комп'ютерних технологій у освітній процес як загальноприйнятої довгострокової національної стратегії немає.

Безперечно, у перехідний період оголюються різні соціально-економічні

проблеми, зокрема питання освіти. Сучасні технології неспроможна усунути більшість цих труднощів. Проте вони сильно залежать від діапазону комп'ютерних комунікацій, що використовуються в навчальному процесі. В іншому випадку суспільству загрожує хронічне відставання та непослідовність у вирішенні поставлених перед нами завдань.

Ті самі питання актуальні й у більш вузького рівня мовної освіти, оскільки у цій сфері залишаються самі проблеми. Ґрунтуючись на своїй онтологічній природі, комп'ютерні технології відкривають широкі можливості для практичного навчання мов. Серед них різні види взаємодії «викладач-студент» та «студент-студент» в умовах дистанційного навчання, а також можливості спілкування з носіями мови, які перебувають у будь-якій точці світу, у синхронному чи асинхронному режимі. Співрозмовниками іноземною мовою можуть бути окремі особи, невелика група або навіть глобальна міжнародна конференція за участю сотень та тисяч людей по всьому світу.

Лінгвістична освіта має свої специфічні завдання відповідно до загальноосвітніх завдань. Одним із них поряд із набуттям соціокультурної та лінгводидактичної є розвиток комунікативної компетенції. Комп'ютерні технології сприяли появі нових напрямів, таких як комп'ютерна лінгводидактика. Концепція дистанційного навчання іноземної мови стала широко використовуватися поряд із традиційними очними методами навчання.

Впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у систему освіти вищих навчальних закладів потребує вдосконалення існуючих та розробки нових технологій дистанційного навчання, що слугують підвищенню ефективності взаємодії викладачів та студентів. За допомогою цих технологій виявляється активний вплив на процес навчання, оскільки їх застосування змінює схему передачі знань та методи навчання.

Існує ряд переваг та можливостей у використанні комп'ютерних технологій та комп'ютерного навчання. Найбільш очевидними з них є підвищення мотивації здобувачів освіти, інтерактивність завдань та простота встановлення взаємодії «викладач-студент» та «студент-студент».

Комп'ютери, безперечно, є привабливим інструментом для молодого покоління, що підросло, і більшість з них належить до так званого мережевого покоління. Вони очікують, що вчителі широко використовуватимуть цю технологію у навчанні. Вправи нудні на уроках, але у формі інтерактивних або рольових ігор вони мотивують учнів, тести з негайними відповідями стимулюють учнів до роботи з мовою, але водночас роблять це із задоволенням та інтересом. Ефективність навчання підвищується за рахунок можливостей, що надаються комп'ютерними технологіями, що впливає на його організацію та скорочує рутинні операції, допомагає викладачам творчо та продуктивно використати свій час.

Використання інформаційно-комп'ютерних технологій у системі освіти значно прискорює передачу знань, підвищуючи якість навчання та освіти. Ефективне впровадження цих технологій у освіту є важливим чинником створення системи освіти, що відповідає вимогам інформаційної освіти, та процесу реформування традиційної системи освіти з урахуванням вимог

сучасного інформаційного суспільства. При дистанційному навчанні спілкування між студентом та викладачем відбувається за допомогою інформаційних технологій та засобів зв'язку. При цьому вони мають можливість використовувати синхронні методи, до яких належать чат і відеоконференції. А ще вони можуть використовувати несинхронні методи, до яких належать електронна пошта та різні месенджери. Слід зазначити, що у освітніх системах вищих навчальних закладів багатьох провідних країн світу замість традиційних форм у сучасних умовах все частіше використовується дистанційне навчання. Це особливо зручно для тих вікових і соціальних груп, які змушені віддавати перевагу навчанню без відриву від виробництва.

Статистичні дані свідчать про те, що комп'ютеризація процесу навчання іноземної мови на добре спланованій дидактичній основі дає низку переваг викладачам та студентам, забезпечує набагато більшу гнучкість та пристосованість освітнього процесу до конкретних завдань та умов. Викладач отримує можливість більш ефективно керувати навчанням (особливо у великих групах), підвищувати якість самостійної роботи студентів, швидко отримувати інформацію про їхню успішність, підвищувати ефективність дискусій та знижувати відсоток небажання студентів брати участь у різних видах діяльності.

Також студенти продемонстрували позитивне ставлення до дистанційного навчання та велику задоволеність навчанням, підвищилася їхня мотивація. Результати численних опитувань показали, що студенти із задоволенням використовують комп'ютери вивчення мови, охоче беруть участь у різноманітних дискусіях, висловлюючи свою думку у класі, а й після занять різних форумах й у дискусійних групах [3]. Ця комунікативна діяльність була особливо приваблива для студентів, які в силу свого характеру зазвичай уникали виступів перед публікою. Можливість виступити, не бачачи перед собою глядачів, – чудова нагода для таких студентів. Отримані відгуки також виявили інтерес студентів до виконання дослідницьких проектів в Інтернеті. Вони шукають конкретну інформацію самостійно, використовуючи веб-ресурси, що є гарним тренуванням для практичного застосування вивченого матеріалу. Також студентів залучає гнучкість та автономність системи дистанційного навчання, можливість займатися у зручний час та темпі, поза обмеженнями аудиторного навчання.

Комп'ютерні технології допускають різні способи спілкування незалежно від місцезнаходження його учасників. Група студентів може брати участь в обговоренні, іграх та симуляціях, створюючи короткі оповідання та діалоги. Вони спілкуються один з одним поза класною кімнатою, щоб виконати певні проекти, групові завдання та підготувати загальні курсові проекти. Технології відеоконференцзв'язку дозволяють включати до дискусії носіїв мови з будь-якої точки світу, що сприяє розвитку лінгвістичних, соціолінгвістичних, дискурсивних та кроскультурних компетенцій [2].

Ефективне дистанційне навчання іноземної мови має ґрунтуватися на спеціально створеному віртуальному мовному середовищі, що включає набір електронних засобів навчання та комунікації, що дозволяють організувати взаємодію суб'єктів освітнього процесу, розділених простором та часом.

Водночас дистанційне навчання має забезпечувати достовірну оцінку цього процесу.

Вивчення окремих аспектів мовної системи призводить до того, що жива мова іноді розглядається як ряд розрізнених елементів механічних правил граматики і довгих списків завчених слів, які повинні складатися за заданими інструкціями [5]. Очевидно, що найбільш продуктивним є інтегральний підхід до вивчення іноземної мови, що передбачає одночасні процеси оволодіння граматикою та лексикою із практичним спілкуванням.

Одним із найскладніших та трудомістких завдань для студентів є розвиток навичок письма. Іноді вона повністю ігнорується при дистанційному навчанні, незважаючи на те, що письмове спілкування є гострою необхідністю для дорослої освіченої людини. Однак дистанційне навчання письма завжди повинно мати смислове навантаження та здійснюватися в рамках особистого спілкування. І сума, і лексична норма можуть змінюватись.

Особливу увагу слід приділити можливості розробки автоматизованої процедури контролю знань. Після завершення модуля або курсу студенти повинні бути оцінені за їх роботу та досягнуті результати. Комп'ютерні технології могли б звільнити вчителя від стомлюючої перевірки домашніх завдань та контрольних.

При виборі та подачі навчального матеріалу вчителю слід пам'ятати, що на «дистанції» студент повинен почуватися «в аудиторії». Такого ефекту можна досягти, комбінуючи аудіо- та відеоматеріал. При поясненні нового навчального матеріалу основну увагу слід приділити якості та доступності аудіо- або відеозапису, який «дистанційний» студент, на відміну від «традиційного», може прослухати чи переглянути у зручний для нього час. себе, відтворити стільки разів, скільки необхідно для кращого запам'ятовування та засвоєння матеріалу. При цьому відтворення аудіо- та відеоматеріалів може здійснюватися у різній якості залежно від якості зв'язку та швидкості передачі даних.

Переваги комп'ютерного дистанційного навчання іноземних мов є очевидними. Студенти мають можливість займатися в будь-якому місці та у зручний час, а також у своєму власному темпі та ритмі. Відстань від місця знаходження студента до вишу не є перешкодою для ефективного навчального процесу. Студенти можуть спілкуватися з викладачем індивідуально або у групах. Крім того, вони мають можливість скласти індивідуальну навчальну програму з набору незалежних модулів курсу, яка відповідає їх потребам. В результаті знижуються витрати на навчання за рахунок більш ефективного використання навчальних площ, часу та технічних засобів.

Однак, незважаючи на безперечні переваги новітніх комп'ютерних технологій, дистанційне навчання обов'язково має спиратися на розроблену систему методик навчання іноземної мови. Слід зазначити, що в рамках дистанційного навчання вигідно використовувати комп'ютерні технології для діяльності в режимі реального часу, такої як уроки, консультації, дискусійні клуби, конференції та ін., зміцнює командний дух та підвищує самооцінку студентів. Це особливо важливо у зв'язку із специфікою вивчення іноземної мови.

У зв'язку з широким застосуванням комп'ютерних технологій акцент зміщується з викладання навчання. Учень стає центральною фігурою освітнього процесу, насамперед відповідальною за свій прогрес у навчанні. Вчитель перестає бути джерелом знань; при дистанційному навчанні ця роль передається штучно створеним освітнім комп'ютерним програмам. Викладач звільняється від контролюючих функцій та стає тьютором для студентів, основною функцією якого є організація та управління навчальним процесом.

Висновки. Безперечно, дистанційне вивчення іноземних мов – це крок уперед. Однак це вимагає створення вузом спеціального освітнього курсу, який дозволив би скористатися його очевидними позитивними сторонами та впоратися з деякими з перерахованих труднощів. При цьому з технічної точки зору для дистанційного навчання навчальні заклади не мають жодних перешкод. Потрібна інфраструктура вже є. При ефективній організації та повсюдному розвитку комп'ютерної мережі, незважаючи на великі витрати на початкових етапах, економічність та результативність навчання можуть бути вигідними для всіх його учасників.

Останні події, що відбуваються в суспільстві, вимагають змін у системі освіти, що зміщують її розвиток відповідно до потреб окремого учня. При цьому можливості здобуття освіти дистанційно за рахунок досягнення вищого рівня доступності повинні супроводжуватись підвищенням якості викладання та навчання. Питання організації надійного та ефективного оволодіння іноземною мовою, як і раніше, вимагає великої уваги з боку педагогічної та наукової громадськості.

Нові методи дистанційного навчання, що розробляються, завжди повинні гнучко поєднувати систематичну та оперативну взаємодію професійного педагога та пізнавальну роботу студента. Студент може вивчити як рекомендовану літературу, так і самостійно знайти інформацію в інформаційній мережі. Один із добрих способів перевірити свої мовні навички — подивитися художній фільм чи наукову програму іноземною мовою. Якщо заняття проводяться в малих групах, необхідно забезпечити взаємодію членів групи у рамках спільних мовних проектів, можливо за участю іноземців. Ви можете організувати відеосемінари на конкретні теми. Крім того, показ коротких відеороликів під час заняття позитивно впливає на процес засвоєння навчального матеріалу.

Література

1. Вишнівський В. В., Гніденко М. П., Гайдур Г. І., Ільїн О. О. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів. К.: ДУТ, 2014. 140 с.

2. Олійник О.В. Інноваційні технології дистанційного навчання іноземної мови для студентів немовних ВНЗ. Лінгвістичні дослідження. Збірник наукових праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. 2014. Вип. 38. С. 238– 246. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua>

3. Сидоренко І.А. Дистанційна освіта як сучасний метод викладання іноземної мови. URL: <https://www.kamts1.kpi.ua>

4. Kukharenko V. M, Bondarenko V. V. (2020). Ekstrene dystancijne navchannja v Ukrajinii. [Emergency distance learning in Ukraine]. Kharkiv: Mis'ka drukarnya, 409 p. [in Ukrainian]
5. Meskill C. (2002). Teaching and Learning in Real Time: Media, Technology, and Language Acquisition. Houston: TX: Athelstan, 220 p. P. 1.